

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih 27. septembra 1917

Ostanki svetogorskega svetišča.

(Originalen naravni posnetek.)

Kaj sožaljno za menoj
gledate obrazi črni,
kaj mi znanci kličete:
„Vrni k nam se, vrni!“? ...

Težka je življenja pot:
tukaj nihče več ne orje,
nihče več ne žanje njiv —
„Glej, že sviša se obzorje!“

Bramanski ponos v kleščah.

Indijskim kastam načelujejo Bramani in ponosno gledajo na vse druge smrtnike. Kot nasledniki indogermanskih zmagalcev in ker so, kakor pripoveduje pravljica, izšli iz ust Bramovih, se smatrajo še danes za plemstvo dežele, kateremu pripada prvenstvo in čast pred malovrednim ljudstvom. Te socialne prednosti so si pa znali ohraniti vsled večjih duševnih zmožnosti in vsled trdnega zaupanja ljudstva na to kasto, ki jo po njihovem mnenju Bog ljubi. Iz tega je izvirala njihova moč in brezmejni ponos. Te ukoreninjene lastnosti bramanskih kast so pa udje drugih kast pogosto osmešili.

Mnogoštevilne pripovedke te vrste krožijo med ljudstvom. Mnoge izmed teh

je bil sprejet. Šli so k sodniku, mu povedali vzrok in okoliščine prepira in ga prosili razsodbe.

Predmet njihove prošnje je zbudil v sodni dvorani splošno veselost. Sodnik, ki je bil iz Vajdijske kaste, se je natišem veselil, da bo mogel na tako lep način osramotiti puhlost Bramanov. Naredil je častljiv obraz in začel: »Vojakove besede povedo jasno, da velja pozdrav tistemu, ki je najneumnejši. Vi ste pa nam tuji in nobeden ne pozna vaših duševnih zmožnosti. Vi sami nas morate s tem seznaniti; vsak izmed vas naj pove dogodek iz svojega življenja, iz česar se potem da sklepati, kdo je najbolj neumen?«

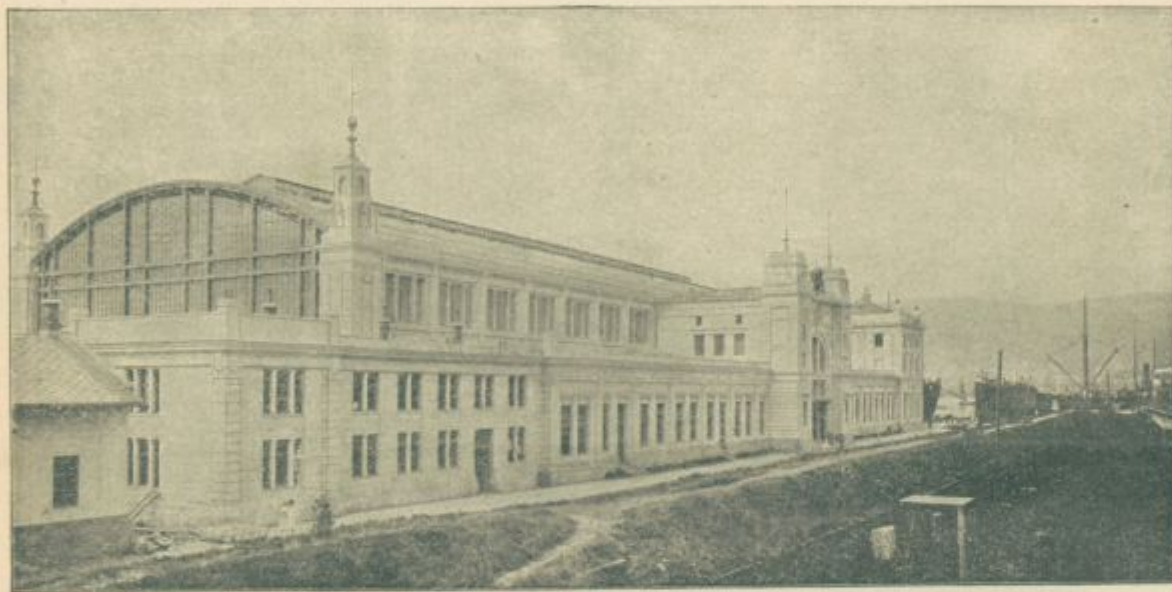
»Poglejte na mojo oguljeno obleko,« je začel prvi. »Vzrok je ta: pred nekaj leti mi je dal dobrotljiv trgovec v darilo balo finega platna. Iz tega sem si dal narediti plašč in vrhno obleko. Po predpisih sem moral novo obleko prej oprati, preden sem jo oblekel, ker je prišla iz nečistih rok tkalca. V ta namen sem jo namočil

pričal, sem dal srp, obrnjen navzgor, na ramo in se plazil po vseh štirih pod obleko naprej, kakor je to prej naredil pes. Še prej sem pa naročil otrokom, naj pazijo, če se bo konec srpa dotaknil obleke, ali ne. »Dotaknil se je,« so zakričali otroci. »Pri Bramovih ustih,« sem zaklel, »potem se je obleke tudi pes dotaknil.« Proč torej z nečistimi stvarmi! Strgal sem obleko in vrgel kosce razjarjen na vse vetrove. To je bilo kmalu znano po vsej vasi in vsak me je imel za najneumnejšega človeka.«

»Zdi se mi,« mu je sodnik prestrigel besedo, »ti znaš dobro po štirih hoditi. To nam moraš dokazati.« Takoj se je Bramanec spustil na tla in začel hoditi okrog po štirih med veselim smehom zbrane množice. »Dobro,« je rekel sodnik, »to, kar smo slišali in videli, nas je prepričalo, da si zelo neumen, vendar moramo tudi druge zaslišati.«

Drugi Braman je začel: »Znova sem si dal, kakor je pri nas Bramanih to navada, obriti glavo. Ko je brivec storil svojo dolžnost, sem zapovedal svoji ženi, da naj mu da za plačilo eno krono. Po pomoti mu je pa dala dve kronski novci. Zahteval sem torej eno krono nazaj. On se je branil in prišlo je do zmerjanja. Naenkrat je brivec jezno rekel, če naj tudi glavo moje žene obrije. Jaz sem bil trdno odločen, umazanemu možu iz druge kaste denarja ne dati več kakor zasluži in sem zato pritrdil. Ko je žena to opazila, je zbežala. Pripeljal sem jo nazaj in jo trdno držal, dokler ji ni brivec las čisto obril. Vsled jeze in sramu se je zaprla v svojo sobo in se ni dolgo, dolgo pokazala. Zadeva bi ostala torej tajna, da ni capinski brivec to vsem v vasi povedal. Tedaj so bile vse žene zelo razburjene in ko so moji starši o tem zvedeli, so rekli: »Je li kdo že videl kdaj bolj neumnega norca?«

»Anantaya,« je začel tretji, »je bilo moje prejšnje ime, sedaj me pa imenujejo bambusovega Anantayo. To nečastno ime sem na ta način dobil: Nekega večera sem, preden sem šel spat, imenoval ženo klepetuljo, kakor so večinoma vse ženske res klepetulje. »Oho,« je odvrnila, »kar se tiče klepetanja, poznam najmanj enega, kateri ni nič boljši.« Razumel sem, kaj je hotela s

Državni kolodvor v Trstu, ki so ga italijanski letalci najbolj obiskovali.

so že zelo stare. Tudi sledeča pripovedka, ki jo je pripadnik Vajdijske kaste zapisal v staroindijsko knjigo za pripovedke, je zelo stara.

Nekje v Indiji so bili o priliki praznika povabljeni vsi moški zastopniki bramanskih kast k slovesni pojedini. Na potu so se srečali štirje taki zastopniki, ki so kmalu potem srečali kšatrija (vojaka). Ta jih je ponižno pozdravil: Saranai-daya (Pozdravljeni, gospodje!)! »Ta vojak je zelo razumen mož,« pripomni eden izmed Bramanov. »Ali niste videli, kako me je pravkar lepo pozdravil?« »Tebe je pozdravil?« pripomni drugi. »Tebe že ne. Pozdravil je le mene. Ali niste videli, da je med pozdravom mene pogledal?« Ravno isti pozdrav sta si tudi druga dva Bramana lastila zase. »Temu prepiru se izognimo!« so rekli. »Pojdimo nazaj k vojaku in njega samega vprašajmo, komu velja pozdrav!« Rečeno — storjeno! Tekli so za vojakom in kričali oddaleč nanj: »Povej, kateremu izmed nas velja pozdrav?« »Tistemu, ki je najneumnejši,« je bil odgovor. Sedaj je pa hotel vsak izmed teh štirih Bramanov biti najneumnejši, samo da bi njemu veljal pozdrav. Vnel se je živahen prepir in prišlo bi do tepeža, da ni najpametnejši predlagal modrega predloga. »Sedaj smo dospeli v Darmapuro. Sodišče je odprto in sodnik in prisežniki so pripravljeni, da sodijo. Ti bodo tudi našo zadevo rešili.« Predlog

v vodi in jo obesil sušit na drevo. Tedaj je prišel pes, nečista žival, in je teklen pod obešeno obleko naprej. Jaz sem se bal, da se ne bi žival dotaknila z repom obleke in jo zopet onečistila. Da bi se o tem pre-

Prizor s trga v Tolminu na Goriškem.

Anton Vovk

z Jesenic, padel na soškem bojišču 14. maja 1917 pri Biljah.

Na željo „Glasnik“ sliko tvojo hrani, spomin na té pa trajno živi med nami!

Franc Kemperle

iz Podlonka, padel je 11. novembra 1916 na tirolskem bojišču.

Žena in troje otročičev tvojih ti kliče: Na svidenje nad zvezdami!

Jakob Šuster

od Sv. Jurija ob Južni železnici, padel je na južnem bojišču dne 27. maja 1917.

Dragi sin, naj ti sveti večna luč!

Ivan Medved

iz Zatične na Dolenjskem, umrl 29. marca 1917 vsled odtrganja obeh nog po italijanski granati.

Blagemu značaju blag spomin!

našel dokaze brezprimerne neumnosti. Vi ste v resnici vsi veliki norci. Ker je pa težko določiti, kateri izmed vas je najneumnejši, zato naj vsak vojakov pozdrav smatra zase.

Tako je prerokovano...

(Iz knjige spominov. I. P.)

Pozdravljeno bodi,
Sorško polje,
kjer moji očaci
v grobih leže. S. Jenko.

Izza Šmarjetne gore je vstajalo na obzorju dvoje temnih oblakov; omotična soparica je puhtela iz razpokanih tal, se kuhala v ozračju in v daljavi je trepetalo nad zorečim se žitom kakor iz razbeljene žerjavice. Stoletna Zidančkova smreka je dvigala svoj vrh iznad visokega žita, da se je zdela očesu, kakor bi se z njim dotikala neba; v hrastih se je v visokem tonu proseče oglašala žejna pivka: piv, piv, piv —

Tisto julijsko popoldne sva stopala s prijateljem po pokošanih vozarah proti hrastom.

»Soparno je; še pred nočjo bo nevihta —«

Privzdignil je lahno zeleni žametni klobuk, si obrisal znojne kaplje raz visoko čelo in si uravnal bujne lase, ki so se bili v potu sprijeli nad njim.

»Glej, Nejče, tista skrivnostna smreka, o kateri nama je včeraj prerokoval stari Hrastnik!« sem opomnil prijatelja.

»Tista, ki ima sedem vrhov, kakor je trdil —? Torej ta —!«

Krenila sva ob robu ržene njive; vsepovsod je še stalo žito, le po njivah krog smreke so se belila gola strnišča. Takoj tisti dan, ko dozori žito na njih, mora biti požeto za lučaj daleč od smreke, kajti sicer bi o polnoči prišli zli duhovi, vedomci, ki se ob lepih večerih skrivajo v njenih gostih vejah in v lunojasnih nočeh rajajo pod njimi in bi pokončali lepo žetev...

V žitu pred nama se je zganelo in zašumelo. Sključena v dve gubi se je sklanjala sredi njive pod visokim rženim klajem stara dninarica Golkarjeva Mina.

Rdeča ruta ji je bila zdrsnila raz

tem reči, in sem odvrnil: »O tem se hočemo prepričati in poskusiti, kateri izmed naju bo prvi spregovoril. Kdor se bo prvi oglašil, mora dati drugemu bambusov list (zelo číslan drevesni list). Stavo sva sprejela in postalo je v hiši tiho kot v grobu.

Jutro je prišlo in oba sva ostala v postelji, da ne bi imela prilike govoriti. Tako so ostala hišna vrata do večera zaprta. Sosedje so slutili nesrečo in naju klicali. Nobeden se ni oglašil. Imeli so naju za mrtva. Zaraditega je bil poklican vaški kovač, ki je vlomil vrata. Kmalu je bilo stanovanje napolnjeno radovednežev. Zagledali so naju gluha in nema na posteljah. »Začarana sta« so si šepetali ljudje. »Vaški čarovnik naj pride, da jima odvzame prokletstvo.« Vaški čarovnik je prišel in napenjal vsa svoja čarovniška sredstva — zaman. »Ti so obsedeni od hudiča, in sicer od zelo trdoživega, ki ga lahko iztiram samo z dragimi sredstvi. Kdo mi dá pet zlatnikov, da poskusim?« S težkim srcem so dali starši zahtevani denar in pričelo se je izganjanje hudiča. Čarovnik je naredil ogenj na tleh, vzel železo, ga razžaril in pritisknil na gole podplate moje žene. Kakor blisk je skočila pokoncu in vpila: »Apa, apa (dovolj). Sedaj sem tudi jaz začel govoriti, ker sem dobil stavo.« Ko so starši in vaščani vso reč zvedeli, so mi razjarjeni vpili: »Ti si najneumnejši na svetu.«

Četrty Braman je pripovedoval o nesreči, ki se mu je po lastni neumnosti pripetila na ženitovanjskem potovanju: »Šel sem po svojo nevesto v zelo oddaljeno vas. Nazaj grede sva šla skozi pešeno puščavo. Žareči solnčni žarki so pesek tako segreli, da je moja nežna nevesto v noge tako peklo, kakor bi po žerjavici hodila. Obnemogla je padla na tla in bila blizu smrti. Na srečo se je prikazala za mano volovska karavana, obložena s tovari. Počakal sem jo in opisal voditelju karavane svoj obupen položaj. On mi je sveto obljubil, da bo za pet zlatnikov peljal mojo nevesto na eni svojih živali do mojega stanovanja. Karavana se je hitro oddaljila, in jaz sem ji peš trudno sledil. Ko sem dospel domov, ni videl noben nobene volovske karavane

in moje neveste tudi ni bilo nikjer. Zato so se zbrali prvaki Bramanov in mi prisodili globo 200 padogov (zlatnikov), ker sem svojo nevesto vsled neumnosti prepuštil možu nizke in nečiste kaste. Sedaj sem bil šele revež, in nikdo mi ni hotel

Vojni kurat na soški fronti s svojim konjem.

dati hčere v zakon. To vendar kaže, da sem izrodek neumnosti.

Po zaslišanju teh čudnih dogodov štirih Bramanov je prišla razsodba sodnikova. Glasila se je: »Vsak izmed vas je

Vojaški grobovi v Ajdovščini. — V ozadju hrib Čaven.

sivo glavo na suhe rame, pod koščeno desnico je šumelo klasje in padalo v njeno naročje, vele ustnice so ji trepetale venomer.

»Jedet, kakšen je ta svet, oh, oh —«

Polglasno se je pogovarjala sama s seboj, a ker je bila od starosti že gluha, naju ni slišala, ko sva prihajala mimo.

»Bo, bo prišlo, kakor je prerokovano — — Bo, bo — —«

»Bog daj, Mina! Vroče je danes, kaj-ne?« sem jo ogovoril glasno, da bi me vsaj gotovo slišala.

Zganila se je sredi žita, se preplašeno ozrla krog sebe, potegnila s koščeno roko preko zgubane čela in obrisala z belim rokavom velike znojne kaplje, ki so ji lezle po velem licu navzdol.

»O, vroče, vroče! Kam pa vidva?«

Takoj se je zopet sklonila in žela dalje.

»Joj, Mina, kako se ti danes silno mudi —«

»Kaj se mar ne?« ga je prekinila hitro. »Z vseh njiv okoli smreke so že pospravili, le ta Zidančkova rž še stoji in vidita, da je že zrela.«

Tovariš me je lahno sunil s komolcem, pomežiknil z očesom, nato pa vprašal radovedno:

»Mina, kako pa to, da se nihče ne spomni, da bi spravil s polja tisto-le smreko na koncu njive?«

hudi časi bodo to in vojska ne bo konca ne kraja —«

»Vojska, praviš Mina? No, ko bo pa to prišlo, takrat gremo pa tudi mi!«

Nagnil je klobuk postrani na čelo in se udaril s pestjo po širokih prsih, da je votlo zabobnelo.

»Da, vojske, vojske in vse šibe božje,« je potrdila starka. »Ali ne vesta, kako je prerokovano o tistih časih? Visok in bogat gospod se bo takrat pripeljal v našo vas, prav z Dunaja, od tam, kjer stanuje sam cesar. Od hiše do hiše bo hodil in za mernik rži bo ponujal denar, da bi z njim tedaj lahko plačal polovico vsega polja, kar se ga vidi od te-le smreke naokrog, pa je ne bo dobil.«

Preko polja je sunkoma zapihal veter, da se je sklonilo rumeno žito; vrhovi mogočnih hrastov so zašumeli kakor pod ogromno težo; žejna pivka se je oglasila iz njih.

»Pa kdaj, misliš, Mina, da bodo prišli tisti časi?«

»Takrat, tako je rečeno, ko svet ne bo poznal nad seboj ne Boga, ne cesarja. — Čudne in žalostne reči se slišijo že sedaj: novega cesarja so nam umorili in kar z ženo vred, kakor pravijo; niso več daleč tisti časi, niso — —! In glejta, kar pomnijo ljudje, je stal tam na voglu križ in včasih je še vsak šel odkrit mimo, se-

kakor tajno, nerazrešljivo vprašanje je ležalo v njegovem prej vedrem pogledu. — V skrivnostnih vrhovih smrek se je zganilo, kakor bi se bili ob preglasnem govorjenju Mine prebudili v njih zli duhovi; dolga veja se je upognila iz njih in se sklonila kakor pod težkim bremenom globoko nad druge.

Krrrrrii —!

Črna ptica se je dvignila z nje in odletela proti hrastom in izgnila v njih kakor zli duh.

Krrri-i-i- se je še enkrat hripavo oglasilo iz daljave in plašno je jeknilo preko polja. — Piv, piv, piv — — je odgovorilo v grmovju, a slednjič je utihnilo tudi to, le hrasti so še šumeli ...

Nebo v ozadju se je stemnilo; dvoje svinčenotežkih oblakov je prepreglo vse obzorje od Lubnika do Karavank. — Naenkrat se je posvetilo skozi to temo od severa do zapada. Žareč blisk je pretrgal oblaka, kakor bi ju bilo prerezalo hkrati dvoje dolgih krvavih mečev. V daljavi je votlo zagrmelo, da je bobneče odmevalo od gora, kakor bi se za njimi oglašali topovi.

Padati so začele redke, debele kaplje ... — — — — —

Štiri leta bo kmalu tega; a še sedaj mi vsakikrat živo vstane pred dušo tisto julijsko popoldne, kadarkoli uzrem pred seboj na sliki cvetoče obličje prijateljevo in pod njo napisano: † Kadet Jernej T., padel za domovino 9. junija 1916 v tirolsko-laskih planinah — —

Najnovejši francoski bager-stroj, ki v najkrajšem času izkoplje strelske jarke. Na sliki se razločno vidi, kako napravlja stroj jarek in nasipine obenem.

»Ne bo imel sreče tisti, ki bi se je lotil,« tako so mi nekoč rekli še moj rajni stari oče — eno manj kot devetdeset so jih čakali.«

Pomolčala je nekoliko, povezala snop in ga vrgla na kup.

»Bog jim daj dobro, marsikaj so vedeli povedati. Kolikokrat so mi rekli, ko sva šla mimo te smreke — prav taka je bila takrat, pred šestdesetimi leti, kakor je sedaj —, moje besede si zapomni, Minica: drugi časi bodo prišli in takrat se bo zvila čez Sorško polje železna kača, kmalu nato pa se bo dvignil narod zoper narod, prav kakor je pisano, in gospoda bo zoper kmeta in kmet zoper gospodo,

daj pa ni ne križa, ne človeka, ki bi ga postavil; tako je sedaj — — o, niso več daleč tisti časi, niso, tako vama pravim —«

Starka je umolknila. Tesna tišina je legla nad polje, kakor pred bližajočo se nevihto. — A nenadoma se je dvignila sredi žita suha postava Minina in se nagloma okrenila proti koncu njive.

»Prav tako bo prišlo, kakor vama pravim — — vojske bodo, dolge in krvave; tako je prerokovano, kar stoji ta-le, je prerokovano —«

Tresoča desnica se je iztegnila proti sedmerovrhi smreki, izpod nagubane čela pa je srepo zrlo v naju dvoje svetlih oči. Spogledala sva se; nekaj težkega,

Izza Posavja je vstajal lep, tih večer, — tisti pred usodnim 27. julijem l. 1914 ...

Lahen veter je vel od zapada čez Sorško polje preko orumenelih strnišč; le tupatam je še zašumelo rumeno žito, se sklonilo in vzvalovilo, da so se na koncu njiv pokazale bele rute zakasnelih žanjic. V ozadju so rdeli skalni obronki Grintovca in Kočne — nad njima sinje večerno nebo, razpeto kakor prozoren pajčolan, spuščajoč se na zemljo nekje v neskončnosti, daleč tam za temnimi hrasti, pred katerimi sanja samotna smreka sen stoletne preteklosti.

Ko so se v vetru zamajale njene goste veje, se mi je zazdelo, kakor da se je nekaj tajno približevalo od njih iz daljave. Stopilo je tesno k meni in me objelo kakor neznana težeča slutnja, da mi je postalo hipoma težko pri srcu. Vznemirjen sem segel z roko na razburjene prsi; časopis, ki sem ga bil prejel tisto jutro na pošti, je zašumel v roki. Kakor sam od sebe se je razganil zviti papir in velike debelo tiskane črke na naslovni strani so mi stopile pred oči: »Avstrija izročila noto ...«

»Vrzi proč! Teži te —«, se mi je oglašilo v duši.

»Srbija mora odgovoriti v 24 urah ...«

Čital sem članek v drugič, v tretjič — vse, prav do konca. In tedaj mi je stopila v dušo slika, da sam nisem vedel kdaj in odkod, tako jasna, kakor bi bil sam nekdanj doživel vse to — sijajna dvorana, vsa prevlečena s svilo in preobložena z blestečim zlatom ... Sredi nje se sklanja nad slonokoščeno mizo mož, oblečen v dragoceno opravo. Neusmiljeno zro oči izpod grozečega čela na sivi pergament, ki leži pred njim, opremljen s svileno vrstico; naenkrat pa se iztegne dolga roka, pero zaškrablje med koščenimi prsti in piše velike in grde črke.

»Odklanjamo! Vojska naj odloči — kri ...!«

„Kri —!“ jekne izzivajoče od sten. Težka roka udari na pergament in na njem zardi pečat, kakor bi bila kanila nanj velika kaplja krvi...

In vnovič se je vzbudilo prav v dnu duše in zaklicalo s skoro obupnim glasom: Pahni, suni od sebe! — Čutil sem težko misel, ležečo na srcu kakor mōra, in zdelo se mi je, da je ni moči, ki bi jo odvalila...

Nad žitom je zapihal veter. Izza njive, na kateri se je zibala bela jarka, je pri-

dolgo in težko pričakovalo srce v topli sestrinski ljubezni.

»Ali sta še skupaj z Janezom pri kompaniji?«

Lahka vznemirjenost ji je ob tem imenu stopila v oči in na zardela lica.

»Najbrže nista več,« je odgovorila z malce tresočim glasom. Sklonila se je lahko proti valujoči jarki, kakor bi hotela v nji skriti svoj cvetoči obraz, segla z roko med visoko klasje in utrčala iz njega lepo rdeč makov cvet.

»Srečno, Ivanka! Mudi se ti gotovo?«

»Lahko noč!«

Preko polja je zapihal veter, dvignil na poti pred menoj oblaček prahu in ga zavrtel v zraku. V ušesih so mi še v enomer zveneče besede Gorenjčeve Ivanke: V kratkem se opeljejo, a ne vedo — kam Tesno mi je postalo v duši in še veliko težje kakor preje. Kam se odpeljejo? Še bliže je pristopila težeča slutnja in še tesneje me je objela. Velike, grde črke, zapisane od dolge roke na sivi pergament,

K grškim dogodkom v Atenah pred Venizelosovim povratkom. Levo: Francoska posadka z mitraljezi kot žandarmerija, pripravljena zadušiti vsak upor ob prihodu grškega ministrskega predsednika Venizelosa s Krete. — Desno: Vojaka Venizelosove telesne straže.

hajala nežno drhteča pesem; kakor odmevi oddaljenih strun, ki jih ubira večča roka, so zveneli njeni glasovi skozi vse mir, trepetali nad valujočim žitnim klasjem in se izgubljali v daljavo... Težak voz, visoko obložen s snopjem, je zavil z vozar na pot in izza bele jarke je stopilo ob vozu visoko dekle, držeč v rokah vaje.

»Bog daj, Ivanka!«

Na rožnih dekličjih licih je zaplala kri, glas se je naenkrat stresel in obstal sredi melodije.

»Kje si naložila tak voz, Ivanka?«

»V Ledinah, pri smreki.«

»Pa kar sama?«

»Zakaj pa ne, ko oče ne morejo več kaj lahko.«

Dvoje lepih, temnih oči se je za hip vprašajoče ozrlo vame.

»Kaj Toneta ne bo letos nič na dopust?«

»Ravno v ponedeljek nam je pisal, da pride še ta teden; za včeraj smo ga pričakovali, pa ga ni bilo.«

»Nocoj pride, Ivanka, z večernim vlakom se pripelje —«

»Najbrž res! Jutri se ne bo vozil, ko je nedelja. Kako rada bi ga videla v vojaški obleki in potrebovali bi ga, vsaj obsejal bi nam.«

Radost ji je zaigrala v očeh, zročih hrepeneče v daljavo, kakor bi bile ondi ravnokar zagledale njega, ki ga je tako

»Včeraj je pisal materi, da se v kratkem odpelje iz Gradca, da pa zaenkrat nič ne ve, kam.«

»Se nič ne bojiš zanj, Ivanka?«

»Zakaj? Najbrž na orožne vaje pojde, kakor lani ob tem času. Čez dober mesec bo prost vsega in pride domov.«

Videl sem, ne sence dvoma ni bilo v teh besedah in ne najmanjše zle slutnje v očeh, zročih pred seboj bodočnost, jasno kakor en sam velik solnčen dan.

»In potem, Ivanka —?«

Ničesar ni odgovorila; sramežljivo je zakrila obraz z dlanjo, da so se usuli izpod od dela trdih prstov drobni rdeči listi raztrganega moka in kakor rdeče kapljice krvi padli v rjavi prah...

Prav tedaj pa je vstala izza Križne gore temna meglica in hitela proti zatonu.

so mi zaplesale pred očmi in silile vame z zlobnim odgovorom: Vojska naj odloči!...

In zazdelo se mi je, kakor da vstaja v daljavi sredi visoke rži suha postava in tresoč dviga svojo koščeno desnico proti smreki: 'Tako je prerokovano; kar stoji ta-le, je prerokovano' — —!

Na hraste je legel medtem čudovit soj, kakor bi se bila iztegnila s Posavja zlobna roka in zažgala požar v njihovi sredi; za Križno goro je v krvavi zarji tonilo solnce. Ko so se skrili zadnji žarki za vrhovi njenih dreves, je legla nad njo črna, grozeča megla; preko polja pa so padle dolge, temne sence.

Iz daljave, kjer se je zibal proti vasi voz, pa je zvenela vesela pesem solnčno-jasne, brezskrbne mladosti...

* * *

Pri fari je tiste nedelje jutro odzvonilo sedem.

Nad dolino so visele težke, goste megle in se leno vlačile ob pobočjih hribov; izpod oblakov je komaj vidno pršil droben dež in po travnikih in vrteh so stale luže od ponočnega naliva.

Ljudje so se vračali v gručinah od jutranje maše. Po opolzki stezi, vodeči čez hrib proti vasi, je prihajal stari Tonejčev Matija. Med zadnjimi, kakor navadno, se je vračal sredi dveh fantov, v visokih škornjih, segajočih mu čez kolena

General Danglis, načelnik grškega generalnega štaba.

Naša opazovalna straža v gorskih kritjih.

in oškrofljenih z blatom. Da 'ste ga poznali, starega Matija! Dasi je že lezel v dve gubi — ni mu jih manjkalo dosti do sedemdeset — je bil še vedno mlad in fantovski. Ni je bilo morebiti nedelje, da bi ga ne videl popoldne v lepo zlikani srajci, z rdečo svilnato ruto pod belim ovratnikom in v zametnem telovniku stopati med fanti skozi vas.

»Bog daj, Matija! Kaj bo novega?«

»Bog ga daj, Ivan!« je odzdravil počasi izpod velikega rdečega dežnika. »Novega? Bore malo dobrega v teh zmedenih časih, tako ti pravim.«

Stopili so s ceste proti hiši. »Kako to, Matija?«

»Tako, ker se slišijo le same čudne reči.«

Ozrl se je previdno okrog sebe, da bi ga morebiti kdo ne slišal in stopil prav blizu k meni.

»Na lastna ušesa sem slišal, če mi že verjameš ali pa ne, ko je pravil župan Mraku, da se bosta najbrž naš in Srb udarila zavoljo tistega izprijenega Srbina.

V opalti pod cerkvijo sem to slišal, ni pol ure od tega; no in župan mora že kaj več vedeti —!«

»No, ta se ti je pa gotovo sanjala v

cerkvi med pridigo,« ga je podražil Mohorjev in si prižgal cigareto.

»Jaz bi tudi rekel, Matija, da še ne bo tako hudo,« sem mu ugovarjal. »Pa pustimo to; pojmo rajši v hišo, kaj bi stali zunaj na dežju!«

»Res je«, je dodal zamišljeno.

(Konec prih.)

Po svetu.

Papeževa mirovna nota.

Ves slovenski narod je hvaležno in enodušno pozdravil papežovo mirovno pismo, kakor so to storili tudi drugi narodi. Vse kaže, da bo delo Benedikta XV. rodilo dobre sadove. Vse države v vojski se pripravljajo na odgovor. Avstrija in Nemčija odgovorita te dni, nam sovražne države čakajo našega odgovora. Sploh misel za mir vedno silneje prodira tudi na zelene mize državnih oblastnikov, ki se ne morejo več ustavljati temu mogočnemu toku javnega mnenja cele Evrope. Listi poročajo, da je Angleška naravnost povprašala pri Nemčiji za mirovne pogoje, posebno, kaj misli Nemčija glede Belgije. Vse države so za to, da Belgija dobi svojo neodvisnost, pač pa Nemčija zahteva poroštvo, da ostane Belgija vedno nevtralna. Tudi glede poljskega kraljestva so države precej edine, da se to kraljestvo mora vzpostaviti.

Tako vidimo, da je papežovo pismo za mir po celem svetu vzbudilo to najvažnejše vprašanje, in že danes lahko rečemo, da papežovo delo v blagor človeštva ne bo brez uspeha. Glede razoroženja armade se dosedaj še ni oglasila nobena država, pač pa se kaže, da ni ugovora proti mednarodnemu razsodišču, ki ga nasvetuje papež kot sredstvo, da se v prihodnje poravnajo spori med državami. Ako se ta papeževa misel sprejme, se potem samoposebi reši vprašanje o razoroženju stalnih armad v blagor človeštva. — Katoličani moramo še posebno hvaležni biti Benediktu XV., ki je s svojim delom in svojimi molitvami v tej grozni poskušnji pokazal, da je katoliška cerkev največja dobrotnica človeškega rodu, stebri pravičnosti in krščanske ljubezni.

Veliki Podi Dolgi Hrbet Stručen Skuta Mali Podi Rinka Turski Zleb

Gamzov Skret

Sleme

▲ domnevano mesto ponesrečenja.

K nesreči v Kamniških planinah. Ljubljanski protestantski pastor dr. HEGEMANN se je podal sam 13. t. m. v Kamniške planine. Prišedši na Kamniško Sedlo, je srečal štiri nemške dijake-realce ter jih pregovoril, da so šli z njim na Okrešelj, kjer so prenočili, z namenom, da napravijo drugi dan turo čez Sleme pod Skuto na Kokrsko Sedlo. Ob 11. uri popoldne so dospeli skozi Turski Zleb na Male Pode, kjer pa so izgrešili znamovano pot. Medtem ko so iskali steze in nabirali planike, je dr. Hegemann dijakom izginil v prepad. Po daljšem brezuspešnem klicanju so se vrnili v Kamniško Bistrico, kjer jih je oskrbnica poslala v Kamnik po rešilno ekspedicijo. Podalo se je takoj nekaj turistov, Windischgrätzovih lovec in orožnikov čez Gamzov Skret na Male Pode. Vsled goste megle in nezadostnih pojasnil je bilo iskanje zaman; ponesrečil je bržkone desno, proti Kotliškemu jarku.

Jugoslovanska država pod našim cesarjem.

Misel, ki so jo naši poslanci sprožili v državnem zboru, velika misel, da je Avstriji treba na jugu posebne jugoslovanske države pod našim cesarjem, pridobiva vedno jasnejšo obliko. — Slovenci, Hrvati in Srbi vsi na splošno pritrujejo tej misli; seveda je povsod veliko težav in ovir, ki jih bo treba premagati. Slovenci bomo v tej novi državni celoti dobili za se svojo narodno samostojnost; deželne meje, ki nas sedaj ločijo v Kranjce, Štajerce, Korošce, Primorce, bodo padle in porodi se nam zedinjena velika slovenska domovina, kjer bomo sami svoji gospodarji, kjer bodo domači sinovi naroda dobivali svoj kruh tudi na onih mestih, kjer naših dosedaj še ni.

Poslanca dr. Korošec in dr. Krek sta zadnji čas prepotovala vse južne dežele, Hrvatsko, Bosno, Dalmacijo, koder povsod širita to veliko misel in pripravljata pot za njeno uresničenje. Doma pa je ves slovenski narod s posebno slovesno izjavo pritrdil tej misli.

Posebno važno pa je to, da se tudi med Nemci slišijo posamezni glasovi, ki niso nasprotni jugoslovanski državi; vedno bolj pametni in razsodni med njimi sprevidevajo, da drugače skoro ni mogoče urediti v Avstriji državnopravnih razmer, v katerih bi bila Avstrija mogočna in srečna. — Seveda zagrizeni naši nasprotniki zelo hujskajo proti tej nameri. Posebno nevarni so nam v tem pogledu Madjari, ki razen sebi nikomur ne privoščijo kakih političnih pravic. Njih listi so kar grozili dr. Korošču, naj ga vlada zapre, ker baje hujska po Hrvatski zoper Madjare. — Težav je veliko, a misel je tako lepa in potrebna za Avstrijo, da se mora uresničiti.

Z bojišč.

Na Krasu so vedni manjši boji na Banjski planoti in pri gori Sv. Gabriela. Lah zbirata velike sile za nove napade, upamo, da bodo naši nanje pripravljeni. — Na Tirolah so boji tudi postali bolj živahni; naši so pri Sarcanu dosegli nekaj uspehov in ujeli precej sovražnikov. — Na francosko-nemškem bojišču se porajajo nove bitke, prav posebno huda se je bila zadnje dni zopet na Flanderskem, kjer Angleži trdovratno hočejo naprej. — Iz Albanije in Macedonije ni posebnih poročil. — Na Ruskem imajo strašne notranje zmede. Stranke se koljejo med seboj in začasna vlada ima polne roke dela, da

se obdrži na krmilu. Nihče ne ve, kaj bo iz vsega, vendar je toliko gotovo, da posebnega miru Rusi ne bodo sklepali, ker ga ne morejo. Preveč so namreč v oblasti angleškega denarja, da bi se smeli prosto gibati. Posebnih bojov na ruski meji ni, le na Rumunskem so sovražniki na nekaterih krajih bolj živahno, a brez uspeha napadali.

Naročite se na „Ilustrirani Glasnik“, ki je najcenejši slov. list s podobami!

Domače stvari.

Še enkrat sladka koreninica. Našim prababicam je bila dobro znana sladilna moč koreninice, iz nje so si pripravljale sladilo za jedi in pijače, za sadne mezge in čaje. Saj so bili časi, ko niso poznali sedaj tako pogrešanega sladkorja. Na Ruskem kuhajo v nekaterih gubernijah še vedno mezge s koreninico, na Francoskem izdelujejo iz nje še vedno močno pijačo, ki se peni kakor šampanjec. Prof. Čirž na bernski univerzi opozarja svet zopet na nekdanje tako znano sladilo, o njem piše prof. Kobert v Rostoku. Sv. Hil-

Švicarska pehota z maskami proti strupenim plinom.

Tank „Teddy“ prodira v gozd.
Tank drči preko
Novi ameriški drevje

Tank podre bukovo drevo,
podrtega debla.
podirajoči tank-avto.

Gorska kovačnica v krnskem odseku v višini 1500 metrov.

degarda je imenovala, po izvajanjih prof. Koberta, sladko koreninico ali njen sok *Sucus Ligniricus* in od nje prihaja baje lekarniški naziv *Sucus Ligniritiae*. Torej so poznali in rabili koreninico v davnih časih po samostanih, po teh zavetjih zdravilne in rastlinske vode.

Sladka koreninica vsebuje poleg drugih štiri poglavitne snovi, to so: grozdni in trsni sladkor, manit in gliciricin. Ruske sadne mezge so na dobrem glasu po celem svetu, nemške tovarne ne morejo dati svojim konservam tiste slasti in moči, ki jo imajo ruske. Kobert pravi, da dobe ruske konserve svojo izbornost slasti edinole od sladke koreninice, ki jo dodajajo Rusi sadju za sladilo. Način je skrivnost ruskih tovarn. Tako skrivnost se razreši lahko s poizkusi na malem. Pri nas zraste že nekaj koreninic; kako prav bi prišle kot nadomestilo sladkorja, bodisi tovarnam ali posamezniku. Pri nas se brigamo sploh premalo za take stvari. Naše stare matere so vedele marsikaj, kar ne poznamo več. Niso imele navade, zapisovati si, in če so zapisale ni med našim narodom navada, da bi se spravilo, kar je ležalo v kaki stari skrinji. Zato se oprijemljemo tem hitreje tujega in pozabljamo svoje. Marsikatera jed je bila pri nas v navadi, o kateri nima mlajši rod več pojma. Gotovo so izdelovali tudi pri nas pijače iz koreninic. Angleški tovarni v Astrahanu pripravljata iz koreninice izdelek, ki daje angleškemu »Corterju« priljubljeno slast. Kobert

meni, da odstranijo raz koreninice nekoliko njene skorje, ki ima malo raskav okus. Ali je kaj na tem, bi nam lahko razsodil kemik, če pomisli, da je dobro vino iz trnuli po okusu podobno korterju. — Koreninico uporabljajo Amerikanci za namakanje tobaka za »čik« in mornarji, ki vozijo po velikem morju, volijo predvsem le ameriški »čik«. Ameriška tvrdka izvaža letno iz Sirije in Mezopotamije velike množine koreninice, ki se uporablja za prekvašenje tobaka. Doslej je hodilo preko Alleppe letno 8000 ton, preko Bagdada 6000, preko Antiohije 4000 in preko Damaska 5000 ton. Ameriški tobak dela baje dobro slino in brani mornarja boleznim. Na Francoskem se dobiva v vsaki slaščičarni osvežujoča peneča pijača iz sladke koreninice, dobi se tudi po drugih prodajalnah bel prah »Coco«, ki ga devajo v navadno ali v kisel vodo. To je cenena pijača, ki hladi žejo in okrepi trudnega. Coco sestoji večinoma iz stolčene in z janeževim oljem pokropljene koreninice. Torej je koreninica uporabna tudi za šumečo limonado in sladoled. Koreninin prašek in sok služi lekarjem tudi za napravljanje zdravilnih bobkov in oslajenje grenkih zdravil. V lekarnah skuhamo iz koreninice tiste črne stanjšice, ki so otrokom tako dobro znane in so staro zdravilo za kašelj in prehlad. Koreninico razrežejo, operejo, oplaknejo z vrelo vodo, stolčejo in kuhajo 4 do 5 ur, potem iztisnejo in kuhajo sok, dokler ni tako suh, da se lomi.

Koreninica hladi tudi žejo, je torej dober tovariš na potovanju. Porabi se tudi za zamašek in nadomestuje prav dobro plutovega.

Nekaj o spinači. Navadno kuhamo spinačo precej dolgo na neslani vodi, potem jo iztisnemo, sesekljamo in denemo na mast. Odlitek gre večinoma v pomije. Zdaj je treba varčevati z vsem, kar je redilno. Pri prebiranju odščipni samo repek listov, kajti rebro ima v sebi precej redilnih soli. Prebrano spinačo vrzi za deset minut v osoljeno vodo, premešaj, oplakni z drugo vodo in odcedi. Pristavi spinačo, ne da bi nalila vode, ker jo ima dovolj sama v sebi, posoli in mešaj večkrat, kuhano pretlači in pripravi. S sokom zalij spinačo ali kaj drugega. — Drug način: Izberi in operi listje, opari s slanim kropom, pokrij in pusti tako pet minut, poberi listje iz vode, obrni v sekalnici, opeci na masti malo česna in moke, prepeci spinačo in zalij z juho ali z mlekom. Malo smetane, popra ali poprike da spinači izbornost slast, tako tudi za sled slanine ali klobase. Moka ne sme biti nikakor prežgana. Za zimo nam pride prav posušena spinača. Spinačo preberi, oplakni nagloma in stresli na suh prt, da popije vodo. Potem raztegni v senci mrežo in posuši na zraku ali v peči, vsekakor je na zraku posušena mnogo boljše. Posušeno obesi v redkih žakličih. Kilo sveže spinače da približno 8 dkg posušene.

V angleškem jarku. »Ti, John, počakaj no malo! Tukaj sem pretekli teden izgubil petdeset centimov.«

Zmes.

Moč navade. — V gostilni so med razgovorom preglasnega in vsiljivega tovariša ven vrgli. — Med tem potom je možko zaklical: Natakari! Plačati, jaz grem. —

Učenjak. — Profesor pri skušnji: Prosim, gospod kandidat, povejte mi, kdo je prvi dožgal, da se zemlja vrtila? — Dijak premišljuječ blekne: Noa!

100 litrov zdrave domače pijače

osvežujoče, dobre in žejo gaseče, si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomarančnik, dišeča perla, višnjevec. Skaziti se ne more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča, namesto ruma in žganja. — Snovi z natančnim navodilom stanejo K 12.— franko po povzetju. Naslov za naročila: JAN GROSLICH, droger, »Engel«, BRNO št. 365 (Moravsko).

Framydol

je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brado trajno temno pobarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2.70.

Rydyol

je rožnata voda, ki živo pobarva blede lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2.45 (za povzetje 55 vin.) JAN GROSLICH, drogerija »Engel«, BRNO št. 365 (Moravsko).

Dijamanti za rezanje stekla za steklarje in domačo rabo.

Dijamante za steklarje morem dobaviti le št. St. 4 po . . . K 11.70 St. 5, po . . . K 16.— ker je dovoz prekinjen in se more surovo blago dobiti le težko in po visokih cenah.

(Povzetje 8% vin. več.) Za ravnino in solidno blago se jamči. JAN GROSLICH, drogerija »Engel«, BRNO št. 365 (Moravsko).

500 K v zlatu

če krema Groslicha ne odstrani z zraven spad, um'v. oraškom vse solne pege, maroge, solne opekline, ogrce, obrazno rdečico itd. in ne ohrani kožo miad, svežo in nežno. Cena K 6.65 s poštn. vred, 3 porcije K 17.—, 6 porcij K 32.50. Vse brez nadaljnjih stroškov. Jan GROSLICH, drog. »Engel«, Brno 365 (Morav.)

Suhe črno in rdečo deteljo, gobe

kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče

kakor tudi vse vrste pridelkov kupuje: SEVER & URBANČIČ, LJUBLJANA, Wolf. ul. 12

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR